

Tarih Okulu
Sonbahar 2009
Sayı V, 39-41.

HOCAM PROF. DR. İSMAİL AKA'YA DAİR

Mehmet ERSAN*

Mustafa Alican, Tarih Okulu Dergisi'nin 2009 yılı Sonbahar sayısını İsmail Bey'e Armağan olarak çıkarmak ve Hoca hakkındaki yazılardan bir bölüm oluşturmak istediklerini ve bu amaçla hocayı anlatan kısa bir yazı yazmamı rica ettiğinde, hiç düşünmeden olur cevabını vermiştim. Gerçekten yirmi yılı aşkın bir süreden beri yanında çalıştığım insan hakkında anlatacak, yazacak çok şey vardı. Bunlar arasında beni en çok etkileyenlerden bir iki hususu tarihe not düşmek adına, burada okuyucuyla paylaşmak istedim.

E.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde Araş. Gör. olarak 1 Kasım 1988 tarihinde göreve başladım. 1 Kasım sabahı ilk mesaiye, bir süre aynı evi paylaştığım arkadaşım Nejdet Bilgi ile, ağaçlı yoldan yürüyerek ve sohbet ederek gidiyorduk. Nejdet Bey birden bire saatine bakıp, "Saat sekiz buçuğu geçmiş. Hoca sana ne zaman geleceğini söyledi mi?" diye sorduğunda, "hayır" cevabını verdim. "Eyvah, Hoca şimdi seni bekliyordur" deyince hızlandık. Saat 8.45'de kapıyı vurup içeri girdiğimde (şimdi oturduğum oda İsmail Bey'in odası idi), Hoca odanın ortasında ve ayakta idi. Beni gördüğünde, ilk cümlesi sert bir ses tonuyla; "Besmeleyi yanlış çektin, daha ilk günden geç kaldın" oldu. Benim şaşkın bir halde kendisine baktığımı görünce, omuzuma dokunup gülümsedi ve babacan bir tavırla; "Şaka şaka. Enstitüye gideceğim (Hoca o sıralarda Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü idi), gelmeni bekledim" dedi ve odasının anahtarlarını bana uzattı. Böylece daha sonra, emekli olana kadar kullandığı odasına taşınana kadar, Hoca ile aynı mekanı paylaşma şansını yakalamış oldum. O gün İsmail Bey'in her gün 8.30'dan önce mesaiye başladığını öğrendim. Emekli olana kadar da (istisnai haller hariç) bu tavrını terk etmedi.

İsmail Aka Hoca'nın asistanı olmanın ne büyük sorumluluk istediğini çok kısa sürede anladım. Hele ince, uzun boylu, kısa saçlı, bıyiksiz ve her zaman şık

* Prof. Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

giyinmeye özen gösteren İsmail Bey hakkında, daha İzmir'e gelmeden "palabıyıklı, elinden tespihini düşürmeyen, ceketi omuzunda, yumurta topuk ayakkabı giyerek kabadayı gibi dolaşan biri 'Ege Tarih'e' geliyor" diye anlatıldığını duyduğumda, bu sorumluluk hissini bir kat daha arttığını hissettim. Bu konu ile ilgili olsa gerek, Hoca ile günlük sohbetlerimizin birisinde, Ege Üniversitesi eski rektörlerinden rahmetli Prof. Dr. Sermet Akgün'ün kendisine; "İsmail bu yaşında bana bir şey öğrettin. Artık bizzat kendim görmeden, tanımadan hiç kimse hakkında hüküm vermeyeceğim" dediğini, laf arasında nakletmişti.

Araştırma Görevlisi olarak çalıştığım dönemde, İstanbul'da Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'na, Prof. Dr. Turan Yazgan'ı ziyarete gitmiştim. Turan Yazgan Bey ile konuşurken, söz döndü dolaştı İsmail Bey'e geldi. Yan taraftaki masada oturanlardan biri, hocanın adını duyunca bizim bulunduğumuz tarafa dönüp, "İsmail Aka'nın adını duydum" dedi ve hocayı sordu. Ardından da, orada bulunanlara hitaben hoca hakkındaki olumlu kanaatlerini dile getirdi. Söz konusu şahsın sözleri arasında kullandığı, "çizgisini terk etmeyen bir o kaldı" ifadesi, benim için son derece anlamlı idi. Gerçekten de İsmail Bey'i ilkelerine sadık, özü-sözü doğru ve beyefendi bir insan olarak tanıdım. Bu tavrını terk ettiğine hiç şahit olmadım.

Hoca, 1980'den sonra pek bir değeri kalmadığı düşüncesiyle sempozyum, kongre gibi toplantılara pek itibar etmemekle birlikte, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun 700. yılı münasebetiyle, Ege Üniversitesi çatısı altında uluslararası bir sempozyum düzenleme teşebbüsünde bulunmuş, zamanın rektörüyle görüşmüş ve olurluğunu da almıştı. Ancak bu girişimin üniversitede gerçekleşmesi, hoca ile rektör arasında iletişimi sağlaması gereken görülmeyen ellerce, "maharetle" engellenmişti. Ancak o yılmamış ve Türk Ocağı İzmir Şubesi'nin desteği ile bu ilmî toplantıyı gerçekleştirmiştir.

Eski hocaların geleneğini devam ettiren İsmail Bey, Türk tarihinin en eski devirlerinden günümüze kadar gelen sürece, özellikle Osmanlı Devleti'nin son dönemine ve Cumhuriyet tarihine ait her türlü kitabı takip ve temin etmeye çalışır. Nitekim bütün ömrü boyunca oluşturmuş olduğu kişisel kütüphanesinden ilk etapta on bin cilt kitap bağışlayarak, İzmir'in Selçuk ilçesinde kendi adıyla anılan bir kütüphane kurulmasına vesile olmuştur. İsmail Bey, kütüphane kurmanın en az camî yaptırmak kadar kutsal olduğuna inanır. "İnsan her yerde ibadet edebilir, ancak her yerde kütüphane bulamaz" der. Bir sohbetimiz esnasında, "(Selçuk'taki kütüphaneyi kast ederek) Kütüphaneye

Hocam Prof. Dr. İsmail Aka'ya Dair

gittiğimde orada oturmuş kitap okuyan, çalışan çocukları seyretmek, o çocukların başını okşamak bana tarifi imkansız bir huzur veriyor” demişti.

“Vefa”yı İstanbul’da bir semt adının ötesine taşıyamayanları gördükçe veya canını sıkacak bir olayla karşılaştığında, “bu da bize ders olsun” deyip, ardından da “hep ders alıyoruz, bu dersleri öteki dünyada kullanırım” sözlerini sarfettiğine, zaman zaman şahit olmuşumdur. Her şeye rağmen İsmail Bey, öğrenci yetiştirmeye, insanların ufkunu açmaya ve rehber olmaya devam etmiş, etmektedir. Kendisine Allah’tan sağlıklı, huzurlu ve uzun ömürler dilerim.